

Arnošt Lustig, židovská otázka

Arnošt Lustig (21. prosince 1926 Praha – 26. února 2011 Praha) byl český židovský spisovatel a publicista světového významu, autor celé řady děl s tématem holokaustu.

Pocházel z rodiny malého obchodníka. Narodil se v Praze, zde také vychodil obecnou školu a začal studovat na reálce, ze které však byl roku 1941 z rasových důvodů vyloučen (jako Žid), poté se vyučil krejčím. 13. listopadu 1942 byl poslán do Terezína; později poznal i další koncentrační tábory, Osvětim a Buchenwald. V dubnu 1945 jako zázrakem uprchl z transportu smrti (z Buchenwaldu do Dachau), a ukrýval se až do konce války v Praze. Během holokaustu přišel téměř o celou svoji rodinu, což jej hluboce poznamenalo, a tak se jeho díla už od prvních povídkových souborů zabývají právě tematikou Židů a druhé světové války.

Od roku 1946 studoval na Vysoké škole politických a sociálních věd, začal také přispívat do novin a časopisů. Roku 1948 odjel do Izraele jako zpravodaj Lidových novin v izraelsko-arabské válce, po návratu pracoval jako redaktor Čs. rozhlasu, vedoucí kulturní rubriky týdeníku Mladý svět, byl i scenáristou Čs. filmu (Barrandov): napsal mj. scénář podle své novely Modlitba pro Kateřinu Horovitzovou.

V průběhu padesátých a šedesátých let vystřídal několik zaměstnání. Zde se často "zapomíná" a obecně neuvádí, že byl dlouholetým členem KSČ (přes 20 let), tato informace není v jeho orwellovsky upravených životopisech zmiňována (podobně jako třeba u Ivana Klímy).

Po invazi vojsk Varšavské smlouvy v srpnu roku 1968 musel Československo opustit. Nejdříve emigroval do Jugoslávie, kde působil v záhřebském filmovém studiu, poté žil v Izraeli, v roce 1970 se nakonec usadil v USA, kde od roku 1973 přednášel film, literaturu a scenáristiku na Americké

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

univerzitě ve Washingtonu. V roce 1978 byl na washingtonské American University jmenován profesorem. V roce 1995 se stal šéfredaktorem české verze časopisu Playboy.

V sobotu 26. února 2011 zemřel v Praze na rakovinu.

Doplňte:

Arnošt Lustig se narodil v Z..... důvodů byl vyloučen ze..... a v roce 1942 byl do Život si zachránil útekem z..... Po válce pracoval jako....., mimo jiné v Izraeli. V roce 1968..... . Lustig se ve svých prózách zaměřil na téma

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

...Váš knižní svět

...Váš knižní svět

...Váš knižní svět

...Váš knižní svět

(pět hvězdiček)

Dramaticky vypjatá novela o tragickém osudu židovské dívky, která povýšila pomstu za své soukmenovce na smysl vlastní existence.

Lustig ve své sugestivní novele zpracovává motiv sadistické léčky, s jejíž pomocí se nacističtí pohlaváři pokusili získat majetek od skupiny zajatých bohatých židovských obchodníků. V druhé rovině novely pak vypráví vlastní příběh hrdinky, dívky, která se na prahu smrti vzepře ponižování své lidské důstojnosti a dokáže ve sobě zmobilizovat sílu, schopnou překonat strach i přirozený pud sebezáchovy.

Úkoly pro práci s textem v hodině:

1. *Postihněte souvislost mezi textem a ukázkou z knihy.*
2. *Určete funkční styl.*
3. *Na základě typických znaků určete slohový útvar a doložte tvrzení příklady z textu.*
4. *Charakterizujte jazykové prostředky.*

MODLITBA PRO KATEŘINU HOROVITZOVOU

(1964)

3

(...) Kateřina Horovitzová pocítila ochablost, která přicházela na toto vedlejší lidské klubko, mrznoucí v nepěkném podzimu. Nestyděla se, jak i teď mínili mužové ve stejnokrojích. To, proč najednou otálela se svlékáním, mělo naprosto jinou příčinu. Viděla vše, co přišlo v těchto hodinách, a zapomněla na to, co mělo přijít v budoucích letech. Už nebyla budoucí léta. Jen slepý mohl ještě myslet, že je naděje. Na okamžik si vybavila v duchu velkou, napohled nepotopitelnou černou loď „Německo“ a hučení moře a rachot kol Pullmanových vozů o spoje kolejnic. Udělala krok do strany, aby nespadla, kdyby do ní Horst Schillinger nebo někdo druhý dloubl hlavní pistole, a vybavila si i hlas pana Bedřicha Brenského. „Svléci,“ řekl teď poručík Schillinger, „začalas tak slibně, co nás tu najednou všechny zdržuješ? Mýdlo máš? Máš. Číslo věšáku jsme ti pověděli? Pověděli. Co bylo na nás, to jsme ti už dali, teď tedy pospíchej, abys nám to oplatila, a nezdržuj!“ A aby dodal důrazu svým slovům, přiložil horní část dlaně k pažbě pistole. Dívala se na tento pohyb už opravdu beze strachu, připravena i na to. „Pas máš?“ zeptal se Horst Schillinger dvojsmyslně a ostatní pochopili a smáli se hlučně. Znělo to o to pikantněji, oč urostlejší se zdála na pozadí ošumělé stavby. Poručík Schillinger se zatvářil vážněji; zostra křikl: „Svlékat, svlékat, nezdržovat, dělat, nehlobat, soustředit se na to, co se poroučí a co se sluší. Ještě jsi v Německu. Nu, dali, dali, dali!“ A viděl, že jeho rozkazu bude teď uposlechnuto. Spokojeně vycenil zuby. Téměř vždycky všichni uposlechlí.

Kateřina Horovitzová začala podvazkem. (...) Kateřina Horovitzová, k níž se teď upjala pozornost všech, si vyhrnula sukni a ukázala bílou a hladkou nohu shora od stehna až dolů přes koleno a lýtko ke kotníkům. Vyzula stěvíc a nechala ho padnout ke kožichu. Horst Schillinger bezděčně polkl, aniž tušil, že se tak dělo mnoha německým mužům, kteří ji měli na starost nebo kteří v uplynulých dvaceti čtyřech hodinách přišli do její blízkosti. Nemusel myslet ani na ženy, které už měl, ani na svou Hildegard, protože to vše bylo docela jiné. A polkl proti své vůli podruhé, mlsně, závistivě i uznale. Byl upoután a neskrýval to před žádnou skupinou zdejších mužů. Kateřina Horovitzová se už nenechala

evropský
sociální
fond v ČR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

dále pobízet. Měla výraz člověka, který své okolí přestává vnímat. S rozmyslem, jehož zdroje i vysvětlení spočívaly někde uvnitř jí samé, odkládala kus, který jí byl v takovém spěchu nedávno ušit, cestovní sukni na pět knoflíků, a pak černou hedvábnou blůzu, aniž své věci odnášela jednotlivě na věšák; nechala je padat. Nikdo ji už také křikem nepobízel. „Nu, holobrádku,“ řekl poručík Schillinger ochraptělým hlasem svému mladšímu zástupci, „pohleď na dílo samého židovského pánaboha.“ Vojáci si na okamžik odmysleli všechno, čím ji pohaněl a předem zneuctil její původ. Teprve teď ji chtěl poručík Schillinger přimět k tomu, aby shodila i to poslední; jeho rty zvlhly, jako by pil. Najednou sprostě zaklel. „Čeho se bojíš, ty Carmen ze židů?“ A prořekl ještě něco horšího, co přivedlo i muže v hloučku za pokraj poznání. Byla to propast, ke které se blížili zdaleka, ale jejíž obrysy se do jisté vzdálenosti mohly přizpůsobovat jejich přáním. Bylo uhněteno mnoho slov do tvaru, který to usnadnil, a bylo na to vynaloženo mnohé úsilí, z něhož by bylo lze usuzovat opak. K této propasti je vezly dobytčí vagony, účty má dát a dal, i Pullmanovy vozy, zněl tu zvuk bankovních kuponů, houpala se tu velká loď a padala slova, že život lze koupit a smrt uplatit - nyní se chystala vzít na sebe podobu koupele a prázdných sprch. Už nebylo tak snadné říkat si, že i za okrajem propasti je jezero, po němž je možno ještě plavat, má-li pár vyvolených sílu a možnosti; byla to jen a jen jáma a viděli ji zblízka. Pan Leo Rubín se začal modlit. Pan Rauchenberg přimhouřil oči, pan Cohen ulpěl pohledem na dívčí hlavě, na jejím pohledu, který byl přísný i lhostejný jako ještě nikdy. Tonul v hloubce zeleně a hnědi jejich zraků. Byla to obrovská hloubka. Poručík Schillinger hrubě zaklel. Byly to nejhorší kletby, jaké kdy Kateřina Horovitzová slyšela, a skončily rozkazem: „Dolů s tím hadrem! Zatančíš nám, jak si budeme přát!“ Bylo by možné uvádět více, ale není to třeba. Uvolnila nejprve nejsvrchnější knoflíček, pak prostřední. „Nic si z toho nedělej,“ povzbudil ji Horst Schillinger. „Na tomhle koupališti se opaluje nahá každá slušná ženská.“ To vzbudilo zatím nejsilnější smích. Jen proto asi dodal spíše k nim než k ní samé: „Půjčujte si prádlo u nás, se zárukou. Naše značka.“ Musela se zaklonit trochu dozadu, aby tam dosáhla; ohnula ruku prudce v lokti a najednou strhla bělostný, jemně prošívaný kus prádla a udeřila přezkou na druhém konci Horsta Schillingera mezi oči. Bylo to nenadálé ve chvíli, kdy se nejsrdečněji smál; oslepila ho i překvapením, kromě bolesti, protože touto svlékárnou prošlo už tisíce a statisíce lidí poslušných jako ovce, a nikdy se nic podobného nestalo. Poručík Schillinger se nezmohl ani na údiv ani na odpor. Nebyl na tento úder zdaleka připraven; oslepenýma očima, plnýma slz,

evropský
sociální
fond v ČR

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

vzdáleně pocítil, jak Kateřina Horovitzová vytrhla z jeho otevřeného pouzdra pistoli. Když sem dohmátl rukama, byla už zbraň venku a vystřelila mu do břicha; svalil se k zemi s vlčím zavýtím. Jeho zástupce, kterého prve nazval holobrádkem, sem duchapřítomně skočil. Neboť němečtí vojáci byli vždycky vedeni v duchu těsného kamarádství a tuto mravní vlastnost v nich nikdo nezdeptal. Téměř v téže chvíli z ústí pistole v ruce Kateřiny Horovitzové vyšlehl nový plamen. Byl to malý plamínek proti mnoha velkým dýmajícím komínům krematorií všude kolem dokola, a na rozdíl od nich také brzy ustal. Ale rovněž tělo holobrádka se skácelo. Cítila své srdce - nic neslyšela, suchý praskot ran vyčpěl, jen věděla a zabíjela. (...)

Ukázka ze závěru novely líčí situaci těsně před ukončením velké mystifikace, kdy německé úřady slibovaly skupině bohatých Židů (kteří se ujali i krásné tanečnice Kateřiny Horovitzové), že je vymění za zajaté německé důstojníky. V této chvíli do údajného „odjezdu“ už nezbývalo nic jiného, než se vykoupat a odevzdat oděv k dezinfekci.

K pochopení Kateřininy vzpoury i jistým klíčem k Lustigovu dílu vůbec nám může pomoci i takto formulovaná autorova úvaha:

V lágru existuje čest, jako mimo lágr. Co se odpouští, je slupka, ne jádro. Poslední zápas člověka není o život, vede se o důstojnost, proti ponížení. To mě zajímá ze všeho nejvíc. Viděl jsem ponížené, kteří se z toho nikdy nevzpamatovali, a byla jich většina. Zajímají mě výjimky, lidi, kteří se nedali ponížít, vzepjali se i proti svým nejhlubším instinktům a vzbouřili se, dovnitř i navenek...

(Arnošt Lustig, Odpovědi, Praha 2000)

Úkoly pro práci s textem v hodině

1. *Charakterizujte chování Kateřiny a poručíka Schillingera.*
2. *Kdo z vás četl některá další Lustigova díla, může porovnat, jak situace krajního ponížení působila na jiné autorovy postavy. Jak se v tomto smyslu vyrovnala se svou situací např. hrdinka Dita Saxová v další ukázce?*
3. *Co je podle vás hrdinství?*
4. *Lustigovi hrdinové – vesměs židovští chlapi, stařeny a dívky jsou v jeho pojetí skutečnými hrdiny.*

Souhlasíte s tímto tvrzením?

5. *Novela Motlitba pro Kateřinu Horovitzovou byla zfilmována. Jaké další filmy zachycující osudy Židů za války znáte? Vypracujte seznam filmových děl s motivem **holocaustu**.*
6. *Odůvodněte pravopis: **Žid, žid***
7. **Podívejte se na ukázkou z filmu:**

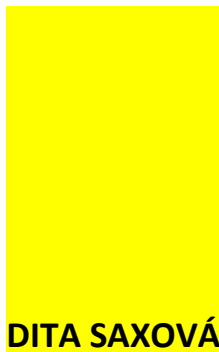

<http://www.youtube.com/watch?v=495fbqvSoW8>

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Arnošt Lustig

DITA SAXOVÁ

1962

Hlavní hrdinkou novely je osmnáctiletá Židovka Dita, která jako jediná ze své rodiny přežila koncentrační tábor. Dita žije v pražském internátu pro osiřelé židovské dívky a očekává, že přijdou léta klidného života. Není však schopna zapomenout na prožité válečné hrůzy a ponížení a navázat milostný či přátelský vztah. V závěru dívka odjíždí za prací do Švýcarska, kde ale vnitřně prázdná, vykořeněná a bez smyslu života spáchá sebevraždu skokem z ledovce.

Šla vytrvale dále ve svých lehoučkých střevících, až k hrazení plůtku za mýtinou z kamení a travnatých trsů, prosvítajících sněhem. Otevřenými skalními průduškami kotliny províval vítr. Sníh vypadal stále ještě tvrdý; navrch se leskl jako hvězdný prach, pevný a velmi bílý. Někde plašil neviditelný kohout zbytek noci a vítal jitro. Kokrhavý zvuk se třepotal k horám a vracel se od nich zpět, stejně jako všudypřítomný chladící vánek. – Nemyslela teď vlastně už na nic, ani na dopisy od Herberta Láguse a D. B., a nakonec ani na ten, kterým chtěla odpovědět. Byl v ní všechn zpěv, který kdy a kde měla ráda. Naplňovala ji přitom zima přicházejícího jitra, jak byla prve obklopena teplem, a vracela se v duchu zpět. Také si nevzpomněla na svůj dávný sen, v noci, než jela s D. E. na výlet, třebaže jí několikrát odpoledne vytanul na paměti. Kopec ledu a kamene byl náhle před ní. Bože – říkala si – proč a kam tak spěchá? Nebyla vůbec unavena. Ledovec vypadal přístupně, jako známý kus země, kde jsme už mnohokrát byli. Celá udýchaná se na chvíli zastavila; poté se pustila k horské cestě, označené tabulkami a výstražnými nápisy a na některých místech těžkými ochrannými řetězy. V jejích střevících to bylo směšné. V dále byly horské lesy, jedle a borovice, a nepřístupné strže, kam se nikdy nedostali lidé. Ale sníh byl opravdu stále ještě tvrdý a drsný a šlo se jí dobře.

evropský
sociální
fond v ČR

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Kochala se pohledem do kraje. Ležel jí u nohou, kotlina, otevřená zády k horám a čelem ke slunci, od obzoru k obzoru, veliké břímě a odměna světa. Proč se člověk narodil? Proč se ona taková narodila? Aby zůstala nakonec vždycky sama? Kde bylo nějaké trvalé pozvání, nějaká jistota, která by zbavila dotěrnosti otázku, co bude zítra? A jak bylo možné k něčemu přijít, aby člověk necítil ponížení? Kde byla její budoucnost a něco, o co se měla opřít ve svých představách? Jak dlouho žila? Jak se připravovala v mnoha drobných i větších porážkách na to, že jednou bude za tím vším? Proč někdo umí žít a druhý dělá jednu chybu za druhou? Proč je někdo tvrdý a otesaný a jiný si ve své slepotě představuje, že mu ti druzí skutečně vidí do hloubi jeho srdce a vědí, co tam vlastně je? Proč někdo nalézá a jiný bloudí jako ona v oblacích, nevěrná snům dneška a včerejška, a možná i zítřka, ale přece věrná a spolehlivá někde uvnitř, bez vnější odezvy. Proč dostala duši, kterou uráží to, co ostatní dokáží zahodit a přejít?

Cítila to všechno – uraženou hrdost i ješitnost, strach z budoucnosti, zklamání úměrné tomu, co naopak od všeho čekala, i nenávist i bezmocnost a osamocení, jedno k druhému, stěpinky citů, z nichž sestávala hluboká bolest. Proč dovedla unést ztrátu rodičů a nedokázala se posadit jako žebrák u cesty. Proč by měl člověk o všechno prosit? Proč musela vždycky tolik hledat, aby poznání bylo jako džbán, z něhož už vypili jiní vodu? Ach, její žízeň – její neviditelná, nikdy neukojená vyprahlost.

Ve chvíli, kdy vycházelo za ledovcem slunce, byla právě tam, kde chtěla být už častokrát předtím. Ledové zrcadlo odráželo jitřní nebe. Sněhové převisy byly pevné a skoro bezpečné, koruny borovic se jemně kolébaly do stran a daleko dole začínal s každým úsvitem život. Tady nahoře asi ani v nejmenším netál sníh, všechno bylo nedotčené, čisté a bílé. Ledovec vypadal přístupně, jako známý kus země, kde jsme už mnohokrát byli. Celá udýchaná se na chvíli zastavila; poté se pustila k horské cestě, označené tabulkami a výstražnými nápisy a na některých místech těžkými ochrannými řetězy. (...)

Asi si přece jen vytáhla špatný los, mapadlo ji znovu, jako její matka. Ale neměla v sobě už asi tolik smířlivosti jako maminka. Tak, jak to ctěla, jí to nikdy nešlo, a tak, jak to šlo, to nikdy nechtěla. Podivila se, jak jasná a prostá byla odpověď, kterou v sobě našla. Musela se v duchu usmát, pohodit hlavou, aby se jí kadeře nedostaly k očím a nezacláněly výhled, který byl náhle jasný.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Podívala se před sebe dolů. Žila ráda, tisíci drobnými nadějemi si vždy odsunovala konečné datum, ale vždycky už byla plna strachu. V té chvíli, kdy klouzala a kdy se její tělo kutálelo dobrých tři sta metrů po výstupcích země a hranolech ledu, naráželo na skálu, obrostlou světle zeleným mechem, a když se pak řítilo dolů, cítila svůj pád jako let volným prostorem, pohlcujícím výčitky za zbytečný život, za zmarněný sen Josefa Saxe a Věry Saxové z Josefovské ulice číslo 7, a ponechávající ve slunci jen těch několik dnů, kdy se starala o cizí děti. Měla pocit, že konečně pije, – její žízeň mizela, – stále se jí chtělo pít. –

Kotouč oranžové záře hořel a stále vnímala, jak ji zahřívá. A zároveň pociťovala uspokojení, že tak tomu je, že letí beze spěchu, a přece neodvratně, a kameny drásaly kůži, která byla do této chvíle nedotčena. Dokázala ještě několikrát otevřít oči a spatřit slunce. Všechno bylo nejdříve ve tmě, pak zalito ostrým jasným světlem a znovu v temnu. Bylo to téměř ještě na počátku její dráhy. Mohla si myslet, že stačí probrat všechno. A tak si ještě všimla, jak jí vyklouzl obrázek s nazelenalou hladinou malého jezera s kusem cesty, vytržený odněkud, a jak zůstal vzadu. Zametala za sebou prachový jitřní sníh, tváří, tělem, otevřenýma rukama, kterýma se mimovolně snažila zachytit nebo zmírnit svůj let, a narážela na led, který páčil jako oheň. Tu konečně ztratila pojem pádu a směru, nevěděla, co je dolů a co nahoru. Dole ani nahoře už nebylo. Všechno náhle odešlo. Strach, že někomu způsobí potíže, se ztrácel, stejně jako stín bolesti na jemné bílé kůži v barvách nedozrálé broskve.

Úkoly pro práci s textem v hodině

1. *Stručně shrňte obsah úryvku.*
2. *Vyjádřete svými slovy pocity Dity Saxové.*
3. *Jak Dita vnímá smrt. Proč se rozhodne spáchat sebevraždu?*
4. **Představte si, že jste Dita Saxová. *Napište dopis na rozloučenou, v němž vysvětlíte motivy svého jednání.***

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

5. **Diskutujte** o tom, jaké motivy nejčastěji vedou lidi k sebevraždě. Jak lze těmto lidem pomoci? Existují organizace, které se na tuto problematiku zaměřují?
6. Arnošt Lustig své prózy často přepisuje. Mimo jiné i Ditu Saxovou, kam vložil erotické pasáže. Co podle všeho názoru může vést autora k zásahům do hotových prací?
7. Srovnejte charaktery Kateřiny Horovitzové a Dity Saxové. Jsou si tyto literární postavy něčím podobné?

Dita Saxová, novela Arnošta Lustiga z roku 1962, byla v roce 1967 zfilmována režisérem Antonínem Moskalykem.

Podívejte se na ukázkou z filmu Dita Saxová

<http://www.youtube.com/watch?v=QkHfnwPKjHQ>

Přiřad'teliterární postavy k dílu::

- Brenske **MOTLITBA PRO KATEŘINU HOROVITZOVOU**
- Perla Schlomovitchová **DITA SAXOVÁ**
- D.E. **HOŘKÁ VUNĚ MANDLÍ**
- Emil Ludvig **NEMILOVANÁ. Z DENÍKU
SEDMNÁCTILETÉ PERLY SCH:**

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

POJMY:

holocaust Termín holocaust je česká odvozenina z řeckého holokauston (česky celopal), což je označení pro náboženskou obětinu, která se celá spálí. V češtině se lze také často setkat s původně anglickou odvozeninou holocaust, obě varianty jsou v češtině rovnocenné. Autorem termínu je nositel Nobelovy ceny míru Elie Wiesel (* 1928), který je poprvé použil ve svém románu Noc (La Nuit, 1958) ve smyslu „zničení ohněm“. Židé preferují biblický výraz šoa (hebrejsky **השואה** zničení, záhuba, zmar), který je však omezen na druhou světovou válku. Vyvražďování Romů se nazývá porajmos, doslova pohlcení.

Oběti:

Hlavní obětí holokaustu byli **Židé**. Holokaust byl praktickou aplikací „konečného řešení židovské otázky“ (Endlösung der Judenfrage), kterým mělo být úplné vyvraždění židovské populace. Obvykle používaný počet židovských obětí je 6 miliónů, Raul Hilberg ve své knize The Destruction of European Jews uvádí číslo 5,2 miliónu. Vyvražděny byly zhruba dvě třetiny evropských Židů, většinu obětí tvořili Židé z Polska (3 milióny mrtvých). Údaje jsou neustále zpřesňovány a doplňovány, také díky zpřístupnění některých informací získaných až po rozpadu SSSR v r. 1991.

Nežidovské oběti

Nežidé nejsou v původní definici holokaustu zahrnuti.

Slované

Jedním z Hitlerových plánů bylo vytvoření německého životního prostoru. Tento plán počítal v řádu 20 až 30 let s odsunutím, vyvražděním a zotročením většiny Slovanů. Generalplan Ost byl zahájen v Polsku, kde bylo v rámci operace Tannenberg popraveno přes 20 tisíc příslušníků polské elity. Po ní následovala akce „Intelligence“, při níž bylo zabito přes 40 tisíc polských intelektuálů. Německá okupační moc zavedla v Polsku, resp. v Generálním gouvernementu a na okupovaných polských územích, politiku teroru, přičemž prováděla hromadné veřejné popravy i exekuce rolníků, které měly zastrašovat ostatní obyvatelstvo. Postupně docházelo k vysídlování z oblastí určených k další germanizaci a násilnému zabírání zemědělské půdy, přičemž bylo ze svých

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

domovů vyhnáno několik stovek tisíc Poláků. Odhaduje se, že celkem 1,8-2 miliony polských občanů nežidovského původu zemřely v důsledku nacistické okupace a války.

Občané **Sovětského svazu** byli jednak jako civilisté vystaveni německým válečným zločinům ze strany Einsatzgruppen, jejichž obětí bylo kolem 1 670 000. Byli jako váleční zajatci popravováni, nasazováni na nucené práce a vystaveni krutému zacházení. Je odhadováno, že tímto způsobem byly zavražděny 2 až 3 miliony sovětských válečných zajatců. Mezi státy s vysokým počtem civilních obětí patří i **Jugoslávie** s půl miliónem mrtvých, převážně Srbů.

Romové

Podrobnější informace naleznete v článku Porajmos.

14. prosince 1937 vydal říšský vůdce SS Heinrich Himmler a šéf německé policie výnos o preventivním potírání zločinnosti, který mezi asociály jmenoval cikány, cikánské míšence a cikánským způsobem kočující osoby, které řádně nepracovaly a prováděly trestnou činnost. V červenci 1938 začali být cikáni v Říši hromadně vězněni a deportováni do koncentračních táborů. 8. prosince 1938 vydal říšský vůdce SS a šéf německé policie Výnos o potírání cikánského zlořádu. V říjnu 1939 provedla říšská kriminální policie soupis všech cikánů, cikánských míšenců a cikánským způsobem kočujících osob starších 6 let a zakázala jim volný pohyb. 10. července 1942 vydal obdobné nařízení o soupisu cikánů i velitel protektorátní neuniformované policie. Dosavadní kárné pracovní tábory byly změněny na cikánské sběrné tábory. Na konci roku 1942 bylo vydáno prováděcí nařízení o deportacích romského obyvatelstva do cikánského tábora v Auschwitz-Birkenau. Roku 1944 byl cikánský tábor nacisty zničen a asi tři tisíce Romů byly usmrceny v plynových komorách. Na 1700 práceschopných Romů bylo před tím přemístěno do jiných koncentračních táborů.

Postižení

Systematické vyvražďování postižených bylo zahájeno v roce 1939, k jeho oficiálnímu ukončení došlo v roce 1941 po protestech, které iniciovali představitelé katolické církve. Ve skutečnosti program ovšem skrytě pokračoval dál, byť mnohem pomaleji, až do konečné porážky Německa. Celkem bylo v letech 1939–1945 povražděno asi 200–250 tisíc postižených.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Homosexuálové

Neexistují oficiální záznamy o tom, kolik homosexuálů zemřelo v koncentračních táborech, ale odhaduje se, že jde zhruba o 50 tisíc lidí. (Některé prameny uvádějí čísla od deseti tisíc až po půl milionu homosexuálů.) Vzhledem k tomuto počtu se o osudu homosexuálů za druhé světové války nemluví tolik jako o osudu Židů. Homosexuálové museli nosit růžový trojúhelník, který v současnosti patří mezi symboly homosexuálů bojujících za svoje práva. Tyto oběti nacismu se doposud nedočkaly odškodnění.

